

enovo II. vaticanskega cerkvenega zbora pa smo leta 1969 dobili nov obrednik, ki je namenjen izključno krščenju otrok: *Ordo Baptismi Parvulorum*. nekaj mesecev po izidu tipične izdaje je izšel tudi slovenski prevod in stopil v javno svetlobo 29. marca 1970.

Novi obrednik prinaša na začetku dvojna predhodna navodila: prva so obrednika *Uvajanje odraslih v krščanstvo*,⁶⁵ druga pa so vezana na obhajanje tega krsta otrok.

Obrednik prinaša različne oblike obhajanja svetega krsta:

- *Ritus pro pluribus parvulis – krščenje več otrok*. To je osnovna shema vseh oblik obhajanja svetega krsta. Zanj je značilna slovesnost in sodelovanje celotnega zbranega ljudstva. Predvideno je tudi sodelovanje diakona pri predkrstnem maziljenju, pri samem krstu, če gre za veliko število otrok, in pri maziljenju s sveto krizmo (KO 61–62).
- *Ritus pro uno tantum parvulo – krščenje enega otroka*. Gre za isti obred, le da so molitve in vzkliki v ednini.
- *Ritus pro magno numero parvulorum – krščenje mnogih otrok*. Zaradi velikega števila otrok je obred nekoliko skrajšan (spremenjena so nekatera besedila, izpuščeno je predkrstno maziljenje itd.).
- *Ritus pro catechistis – krščenje otrok, kadar kršči katehist*, ko ni ne duhovnika ne diakona. Gre za obred s spremenjenim besedilom, ki je zelo preprosto in kratko (zarotilna molitev, blagoslov vode in maziljenje s sveto krizmo pred krstom in po njem se opusti).
- *Ritus adhibendus in periculo mortis – krščenje otrok v smrtni nevarnosti*, ko ni duhovnika ali diakona, je povsem novo in preprosto. Lahko ga obhajajo duhovnik, diakon ali laik.
- *Ordo deferendi ad ecclesiam parvulum iam baptizatum – sprejem že krščenega otroka v cerkvi*. V tem obredu je poudarjeno, da je otrok že krščen in da starši želijo, naj vse krščansko občestvo izve, da je otrok sprejet v Cerkev. Opuščen je osrednji del krsta, poudarjeni pa so poudarilni obredi.

1 Predhodna navodila

Pod imenom otroci je treba razumeti tiste, ki še niso prišli do let razločevanja ter ne morejo ne imeti ne izpovedovati osebne vere.

V obhajanju svetega krsta se človek prvič zakramentalno sreča s Kristusom. Krstni obred predločuje in uresničuje – po Kristusovem delovanju – združenje s Kristusovo smrtjo in vstajenjem. Na krščencu se izpolni velikonočna

Predhodna navodila poudarjajo: povezanost vseh treh zakramentov uvajanja, dostojanstvenost krsta (vrata življenja, kopel prerojenja, včlenitev v Cerkev, deležnost Božje narave, vstajenje ...), nujnost dejavnega sodelovanja ljudstva, o pogojih za botra (zrel, prejel vse tri zakramente uvajanja, član katoliške Cerkve), redni delavec (škof, duhovnik, diakon), za krščenje potrebne stvari.

skrivnost. Kristjan je preustvarjen v novega človeka (prim. Ef 2,15; 4,24), postane Božji prijatelj in deležen Božje narave (2 Pet 1,4), Božji otrok (1 Jn 3,1).

Tridentinski katekizem (1566) spodbuja starše, naj krstijo otroka takoj, ko to lahko storijo brez nevarnosti, in doda, da bi šlo za težko dejanje, če bi pustili otroka dalj časa, kot je treba, brez milosti tega zakramenta. Iz tega se je potem razvila norma, da je treba krstiti otroka v treh dneh po rojstvu (*quapropter oziroma čim prej*, prejšnji ZCP, kan. 770), delno iz strahu, da bi otrok umrl brez tega zakramenta. Danes pa Cerkev svetuje, naj bo krst v prvih tednih po otrokovem rojstvu (KO 8). *Zakonik cerkvenega prava* dodaja, da so »starši dolžni poskrbeti, da bodo otroci krščeni v prvih tednih; čim prej po rojstvu« (ZCP 867 §1).

Zaradi predpisa, da mora biti otrok krščen čim prej po rojstvu, je nekoč babica prinesla otroka h krstu in ga na pragu cerkve izročila botri. Odsotnost matere so simbolično nadomestili, s tem da je bil otrok (to velja vsaj za nekatere kraje) povit v poročno obleko matere. Danes je rečeno, naj »oče in mati v spremstvu botrov predstavita otroka Cerkvi za krst« in »če se krst podeljuje z oblikanjem, naj otroka drži mati ali oče« (KO 33.60).

Liturgična navodila svetujejo, naj bo krst v prvi vrsti med velikonočno vigilijo ali vsaj ob nedeljah – »če je le mogoče, krščujemo ob nedeljah, ko Cerkev obhaja velikonočno skrivnost« (KO 8.32) –, ko lahko prisostvuje temu pomembnemu dogodku vsa župnijska skupnost, še posebej sorodniki, prijatelji in sosedje, ki bodo otroku ob starših in botrih prvi znanilci Božje navzočnosti, ki jo otrok s sprejemom svetega krsta že nosi v sebi.⁶⁶ Navodila dodajo, da je treba glede časa krsta upoštevati tudi otrokovo zdravje, materino zdravstveno stanje pa tudi zadosten čas priprave staršev in botrov (KO 8).

Ob veliki vlogi staršev se lahko upravičeno vprašamo, kakšna je danes vloga botrov pri krstu in po njem.⁶⁷ Gre za določeno nalogo ali dolžnost do Cerkve, Božjega ljudstva, do novokrščenca, do samih sebe, do staršev otroka, torej

⁶⁶ Nekoč so naznanjali obhajanje svetega krsta s posebnim zvonom. O tem nam govori tudi Slomšek v pesmi *Zvonov pesem*, v kateri pravi: »Pozdravi zvon že mlado dete, katerega h krstu prineso, na prvem potu vere svete, zapoje njemu ljubljeno« (Lendovšek 1876, 128).

⁶⁷ Kdaj točno se pojavi figura botra, ni povsem jasno. Lahko rečemo, da že v zgodnjem krščanstvu. V prvih stoletjih so krščevali samo starejše. Med 2. in 3. stol. že najdemo tiste, ki so se **škofom** ali duhovnikom predstavljali kot »**garanti**« oziroma »**poroki**« nekega kandidata za krst. Med krstom so imeli ti poroki dolžnost sprejemati novokrščenca ob izhodu iz krstilnice, kjer so ga zbrisali s platnom. Odtod torej ime, ki so ga potem dobili: **susceptores** (*susceptio* = sprejemanje), to je tisti, ki morajo sprejeti novokrščenca. Ime **sponsor** (porok, boter), ki je danes tako v modi, je nekoč prav tako služilo za označitev botra. To je bil tisti, ki se je žrtvoval za katehuma, ki se je dal na razpolago katehumentu, mu pomagal v odkrivanju Boga, in ne, ki bi samo dajal neke materialne dave. Lat. beseda **patrinar** (prav tako boter) se pojavi šele v 6. ali 7. stol. V 6. stol. je Dionizij Areopagita takole zapisal: »*Prav so določili naši učitelji, da bi določene osebe sprejele otroke pri krstu, [...] in jih naj vodijo v veri. Te osebe so kot duhovni starši, ki naj jih vodijo v življenju* (De ecclesiastica hierarchia, c. VIII).